

CZU 341.48: [343.98+343.326]

DOI 10.5281/zenodo.6220914

**TERORISMUL ȘI CRIMINALITATEA ORGANIZATĂ.
CONEXIUNI ALE FENOMENELOR INFRAȚIONALE****Alexandru PARENIUC,**
*doctor în drept, conferențiar universitar***Vasili BEDA,**
doctorand

Studiul reprezintă o încercare de a analiza interconexiunile unor elemente ale fenomenelor de criminalitate organizată și terorism internațional.

În ciuda faptului că diverse comunități științifice s-au angajat de mult timp în analiza crimei organizate și a terorismului, abia în anii 1980 după stabilirea faptului că producerea și traficul ilicit de droguri reprezintă o sursă de finanțare a actelor teroriste, cercetătorii au început să studieze aceste două fenomene împreună.

Investigația noastră încearcă să clarifice natura controversată a relației dintre aceste două fenomene infraționale, reieșind din faptul că unii autori consideră că există o legătură strânsă și chiar o apropiere între criminalitatea organizată și terorism, iar alții sunt mai sceptici, subliniind faptul că în acest domeniu se fac referiri la un eșantion relativ mic de grupuri de asemănări, amploarea cercetărilor aprofundate fiind ne semnificativă.

Cuvinte-cheie: terorism internațional, criminalitate organizată, trafic de droguri, narcoterrorism, finanțarea terorismului.

**TERRORISM AND ORGANIZED CRIME.
CONNECTIONS OF CRIMINAL PHENOMENA****Alexandru PARENIUC,**
*PhD, Associate Professor***Vasili BEDA,**
PhD student

This study is an attempt to analyze the interconnections of some elements of the phenomena of organized crime and international terrorism. Despite the fact that various scientific communities have been involved in the analysis of organized crime and terrorism for a long time, only in the 1980's it was established that illicit drug production and trafficking were a source of funding for terrorist acts, and researchers began to study these two phenomena together. Our investigation seeks to clarify the controversial nature of the relationship between these two criminal offences, as some authors believe that there is a close link and even a rapprochement between organized crime and terrorism, and others are more skeptical, stressing that in this area they refer to a relatively small sample of similarity groups, the scope of in-depth research being insignificant.

Keywords: international terrorism, organized crime, drug trafficking, narcoterrorism, terrorist financing.

Introducere. Criminalitatea organizată și terorismul sunt de obicei privite ca două forme distincte ale fenomenului infracțional. În general, scopul desfășurării crimei organizate este considerat a fi cel de profit și tendințe de a obține cota maximă posibilă pe piața tenebră (ilegală), în timp ce activitatea teroristă urmărește scopuri ideologice și este condusă de dorința de a aduce schimbări politice.

În ghidul lui Howard Abadinsky „Crima organizată” [1], noțiunea de „terorism” în genere nu se menționează, iar Paul Wilkinson în lucrarea sa, „Political Terrorism”, afirmă: „Vom exclude din tipologia noastră terorismul criminal, care poate fi definit ca utilizarea sistematică a actelor teroriste în scop de câștig material” [2, p. 33]. Ca rezultat al acestei divizări între crima organizată și terorism, au apărut două versiuni separate ale literaturii criminologice.

Pentru fiecare dintre ele, investigațiile efectuate sunt finanțate de programe diferite, iar informațiile sunt raportate în cursuri de formare separate. Oricare ar fi concluziile experților în domeniul urmăririi penale care se ocupă de ambele fenomene, de regulă, rămân în câmpul confidențialității, iar cunoștințele acestor specialiști și analizele lor efectuate nu sunt diseminate pe scară largă.

Ipoteza combinării celor două fenomene

În ultimele decenii a fost înaintată teoria că există o anumită legătură între aceste două fenomene, iar acest fapt a fost exprimat prin utilizarea termenului de „narcoterrorism”, care a apărut în anii 1980, când a devenit clar că traficul de droguri se folosea inclusiv și pentru atingerea obiectivelor politice ale unor guverne și organizații teroriste.

Potrivit opiniei cercetătorului Rachel Ehrenfeld, teroriștii salută orice oportunitate de a prezenta activitățile în care sunt angajați ca fiind politice, în timp ce traficanții de droguri au fost întotdeauna considerați criminali clasici: „Când aceștia se unesc unii cu alții, organizațiile teroriste profită de pe urma comerțului cu droguri fără a-și pierde statu-

tu, iar traficanții de droguri care au încheiat o alianță cu teroriștii devin mai periculoși și câștigă mai multă influență politică” [3, p. 19]. Acest punct de vedere este susținut de mai mulți autori. „În ciuda faptului că acestea sunt două fenomene separate care nu trebuie confundate...”, scrie Alex Schmid într-un articol, „...există conexiuni între ele și au elemente comune” [4, p. 40-82].

O serie de publicații despre aceste două fenomene menționează și alte forme de criminalitate. În lucrarea lui Michael Lyman „Crima organizată”, un capitol special este dedicat problematicii terorismului, unde se remarcă faptul că „în multe acte de terorism, obiectivele politice pot fi combinate cu tendința de a obține profit” [5, p. 307]. Walter Lucker a inclus un întreg capitol despre cooperarea dintre crima organizată și terorism în lucrarea sa „New Terrorism”, deoarece „în unele cazuri există o simbioză între terorism și crima organizată care nu exista înainte” [6, p. 211].

La 28 septembrie 2001, la mai puțin de trei săptămâni de la evenimentele dramatice din 11 septembrie de la New York și Washington, Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite a adoptat o rezoluție pe mai multe aspecte împotriva terorismului (Rezoluția Consiliului de Securitate 1373 din 28 septembrie 2001), în care a remarcat cu îngrijorare relația strânsă dintre terorismul internațional și crima organizată transnațională, traficul de droguri, spălarea banilor, comerțul ilegal cu arme și mișcarea ilegală de substanțe nucleare, chimice, biologice și alte materiale potențial mortale. Și totuși rămâne neclar cum se manifestă această „conexiune strânsă” și, ca rezultat, această problemă necesită cercetări suplimentare. Într-un raport la una dintre conferințe, Alex Schmid a sugerat că pot exista conexiuni sub formă de asociații, alianțe, cooperare, fuziune, convergență sau simbioză [7, p. 191].

Unii analiști chiar sugerează o posibilitate teoretică că în unele cazuri terorismul se poate transforma în crimă organizată și invers [8, p. 3, 9, p. 320, 10, p. 288]. Alții consi-

deră chiar posibilitatea ca terorismul și crima organizată pot fuziona complet într-un întreg [11, p. 22-24]. Tamara Makarenko a alcătuit o clasificare interesantă, construind diferite tipuri de apropiere într-o linie continuă, la un capăt al căreia se află crima organizată, iar la celălalt – terorismul [12].

despre crima organizată de astăzi și o comparație cu situația din trecut, au ajuns la concluzia că „în anii de după Războiul Rece, aceasta a atins un nivel care îi surprinde chiar și pe cei care urmăresc îndeaproape acest fenomen” [9, p. 311]. Lumea s-a deschis, granițele sunt încețoșate sau nu mai sunt păzite la fel de

Figura 1. Convergența terorismului cu crima organizată [13, p. 16]

În acest sens, se pune întrebarea: cum se mută anumite organizații tenebre de la un tip la altul?

Pentru a formula un răspuns la această întrebare, în primul rând este necesar să înțelegem mecanismele care le permit să funcționeze împreună. În al doilea rând, urmează a fi luate în considerare argumentele acelor autori care neagă existența unor astfel de legături (lanțuri) sau nu le consideră suficient de serioase. Aici apare o altă întrebare: dacă astfel de legături sau fuziuni există, care dintre cele două grupuri va deveni în cele din urmă dominant? Când vine vorba de combaterea acestui nou fenomen, răspunsul la această întrebare este de o importanță primordială.

Factorii care provoacă conexiunea sau chiar metamorfoza

Câteva evenimente politice și economice au adus terorismul și crima organizată pe teritoriul celuilalt. Există, de asemenea, o serie de analogii structurale clare care par să facă colaborarea lor reciproc avantajoasă. În plus, putem presupune că ambele tipuri de organizații atrag personalități capabile să combine ambele forme de activitate criminală.

Phil Williams și Roy Godson, care scriu

strict ca înainte, piața este globalizată, fuziunile financiare și comerciale și dereglementarea intervențiilor guvernamentale deschid noi perspective, tehnologiile de comunicare oferă noi oportunități tehnice fără precedent și pe scară largă.

Migrația globală a creat noi comunități de emigranți și refugiați care pot servi drept baze de recrutare și locuri de refugiu [11, p. 22-24].

Autori precum Makarenko și Tamm, care susțin teza de convergență, notează asemănările dintre oamenii care comit crime și cei care detonează bombe. Ambele au un dușman comun: statul în general și agențiile sale de aplicare a legii în special. Ambele tipuri de infractori operează, de regulă, clandestin, și pot folosi pentru activitățile lor aceleași infrastructuri și, adesea, aceleași rețele de corupție. Ambii pot folosi aceleași tactici: sunt angajați în contrabandă peste graniță, spălarea banilor, fabricarea de bani și documente falsificate, răpire, extorcare și folosirea diferitelor forme de violență.

Drumurile lor se intersectează și se ajută reciproc sau se supun unul altuia, ceea ce îi face interdependenți. Crima organizată transnațională poate folosi structurile de pu-

tere pentru a comite infracțiuni politice pentru a crea condițiile socio-economice care să facă posibilă efectuarea activităților sale de bază. Pe de altă parte, teroriștii au nevoie de finanțare pentru a-și îndeplini propriile misiuni [14, p. 56-57].

Unele dintre analogiile structurale dintre crima organizată și grupurile teroriste sunt uimitoare. Autorii care studiază fenomenul crimei organizate atrag adesea atenția asupra faptului că de puține grupări clasice, cu structura piramidală sau birocratică, au rămas în lumea interlopă de astăzi. În cercetările asupra terorismului se observă că cele mai frecvente nu sunt organizațiile mari, ci structurile și rețelele formate din celule.

Totuși, termenii „crimă organizată” și „terorism” se referă la o serie de tipuri foarte diferite de activități asociate cu violența criminală sau politică. Pe de o parte, există grupuri care „organizează” infracțiuni prin folosirea sau amenințarea cu violența împotriva persoanelor, iar infracțiunea lor constă în principal în extorcere organizată.

Rolul lor este de a asigura un mediu securizat pentru semnarea contractelor „de afaceri”, de a asigura implementarea „acordurilor” și soluționarea litigiilor dintre partenerii „de afaceri”. Ei îndeplinesc acest rol acolo unde statul este parțial sau complet incapabil să garanteze respectarea contractelor, de exemplu, în Sicilia [15] sau în Federația Rusă după 1989 [16, 17]. Aceștia operează și în domenii în care statul de facto renunță la control (vânzarea de alcool, droguri sau produse pornografice și furnizarea de spații pentru prostituție sau jocuri de noroc). Acest tip de crimă organizată domină toate activitățile ilegale și unele activități legale dintr-un anumit teritoriu, fie că este o țară, o regiune sau o zonă rezidențială, și urmărește să-și asigure o poziție de monopol [16]. Poate lua forma unei organizații ierarhice.

Există, de asemenea, un alt tip de crimă organizată asociată cu producția, contrabanda și vânzarea de bunuri și servicii ilegale: traficul ilegal de droguri și arme, traficul de

ființe umane, traficul de persoane, în special de femei, fraudă creditelor, comerțul cu specii exotice de animale și chereștea tropicală, aruncarea deșeurilor toxice etc. Organizațiile care se ocupă de această activitate nu au aspirații teritoriale, au toate motivele să stea departe de autorități și organele de drept. Aceste organizații criminale comerciale sunt mult mai numeroase decât ramurile mafiei, triadelor sau Yakuza (*care aparțin în mare parte primei categorii*). Cu toate acestea, nu sunt organizații stabile și birocratice. Mai degrabă, ele sunt formate din rețele de grupuri mici și flexibile de criminali sau celule.

Această formă liberă de afaceri ilegale este eficientă din punct de vedere funcțional într-o lume competitivă și volatilă a criminalității, ceea ce permite participanților săi să rămână mai puțin vizibili pentru agențiile de aplicare a legii [18].

Întrucât există atât de multe categorii de organizații teroriste, este de înțeles că este complicat să le sintetizăm conform unor anumite criterii. În timp ce toate grupurile teroriste caută, fără îndoială, să intimideze oamenii recurgând la forme extreme de violență în încercarea de a influența evenimente politice, cercetările asupra anumitor grupuri teroriste și activitățile lor tind să susțină ideea că există mai multe diferențe decât asemănări între astfel de grupuri [19]. Teroriștii urmăresc scopuri politice de stânga sau de dreapta; pledează pentru minoritățile oprimare; sunt motivați religios sau au un scop specific (de exemplu, Frontul de Eliberare a Animalelor sau campanii de închidere a clinicilor de avort).

Este foarte probabil ca apartenența la un anumit tip de terorism să determine parțial modul în care este organizat și dacă acesta cooperează în vreun fel cu criminalitatea organizată.

Una dintre caracteristicile organizațiilor teroriste și a grupurilor infracționale organizate din tipul de organizații de contrabandă menționate anterior este că acestea nu au întotdeauna unități stabile și bine organizate;

de cele mai multe ori acestea sunt grupuri de unități independente. Unii autori, în special V. Tishkov, văd paradigma viitoare tocmai în acest tip de terorist – în curentul principal al „rezistenței fără lider” [20]. Majoritatea grupurilor teroriste nu cresc niciodată dincolo de stadiul de formare; nevoia unei mai bune organizări apare doar dacă se dezvoltă în grupuri rebele sau unități de gherilă.

Formele de cooperare dintre aceste tipuri de criminalitate organizată și terorism trebuie să fie inevitabil diferite. Se poate presupune că este mai profitabil pentru teroriști să coopereze cu organizațiile implicate în producere, contrabandă și vânzare decât cu crima organizată, care formează comunitatea criminală în ansamblu. În schimb, este mai benefic pentru crima organizată să se ocupe de organizații solide care au o influență politică reală decât un fanatic singuratic care lovește pe neașteptate, dar generează doar panică temporară.

Într-o oarecare măsură, sunt similare ca caracter și personalitate, care sunt implicate în ambele tipuri de infracțiuni. Ambele organizații își recrutează membrii în cea mai mare parte din aceeași sursă – segmente marginalizate ale populației, dezavantajate social, cultural sau politic. Organizațiile de ambele tipuri sunt formate din oameni care sunt dispuși să-și asume riscuri, dornici de adrenalină și disprețuiesc normele unei societăți ordonate. Aici este posibilă și diviziunea muncii. Grupurile teroriste pot înainta lideri, iar lumea interlopă poate furniza oameni cu abilități operaționale necesare și capacități de a se comporta rațional în situații periculoase. În plus, ambele tipuri de organizații sunt conduse de același lucru: dorința de putere.

În acest context, se conturează un șir de întrebări, care necesită clarificare:

– ajută oare prezența acestor asemănări la înțelegerea motivelor relației și posibilei simbioze dintre aceste două fenomene?

– cum se explică faptul că terorismul se transformă în crimă organizată și invers?

– în ce moment rebelii devin criminali?

sau criminalii devin rebeli?

Astfel încercăm să oferim o serie de explicații posibile:

a) în crima organizată și mișcările teroriste rolul liderilor este adesea foarte important, chiar și grupurile sunt adesea numite după numele liderului. Ce se întâmplă dacă un lider moare sau este plasat la închisoare? Putem presupune că o organizație teroristă degenerază într-un grup de tâlhari? Acesta pare să fie ceea ce s-a întâmplat unui grup condus de liderul rebel uzbek Juma Naman-gani, despre care se crede că a murit în 2001, după care banda sa a continuat să răpească ocazional oameni pentru răscumpărare;

b) ce se întâmplă după ce teroriștii rebeli își pierd justificarea existenței, deoarece autoritățile au rezolvat problema politică care prezenta ideea lor de bază? Poate că reușesc să se obișnuiască atât de mult cu un anumit mod de viață încât nu mai sunt în stare să-l refuze. Poate că au devenit prea dependenți de tipul de violență caracteristic terorismului. Acesta pare să fie unul dintre cele mai mari obstacole pentru președinții columbieni care încearcă să rezolve problema terorismului în mod pașnic. Armatele rebele, cum ar fi FARC și Armata de Eliberare Națională, au activat o viață storcând bani de la baronii drogurilor pentru protecție și răpiri pentru răscumpărare. Unele unități ale unor astfel de armate, poate ele însele transformate în organizații de trafic de droguri;

c) ce se întâmplă cu o familie mafiotă blocată de succesul autorităților în lupta împotriva crimei organizate? Narcobaronul Pablo Escobar nu are nici o rețineră să ucidă sau să intimideze politicieni, judecători, ofițeri de poliție și chiar jurnaliști folosind metode din arsenalul teroriștilor. De asemenea, mafia italiană a încercat să intimideze autoritățile și să împiedice adoptarea legislației anti-mafie prin detonarea bombelor în mașini în afara clădirilor publice precum Galeria Uffizi din Florența. Unii cercetători teoreticieni ai criminalității cred că crearea unui climat general de frică față de terorism favorizează

dezvoltarea crimei organizate;

d) există și posibilitatea unei degenerescențe pe scară largă în cazul unui conflict armat prelungit. Ca urmare a războiului civil, „*poate apărea o generație care, la vârsta ei cea mai productivă, știe doar să lupte; așadar, pentru a supraviețui, chiar și după finalizarea conflictului, se reorientează cu ușurință la activități criminale*” [14, p. 82]. Și dacă acest lucru este adevărat, atunci viitorul unor țări precum Liberia și Sierra Leone arată foarte sumbru, deoarece mulți copii de acolo sunt obișnuiți cu stilul de viață militarizat și jafurile.

Concluzii. Rezultatele cercetării empirice aprofundate a problemei respective ar trebui să ofere un răspuns definitiv la întrebarea discutată.

Dacă vom medita asupra întrebării care dintre cele două tipuri de organizații clandestine poate deveni dominantă și poate depăși pe alta, se poate face o presupunere logică că este puțin probabil că liderii mafioți să se transforme în teroriști, mai degrabă, teroriștii vor prefera o viață mai sigură din punct de vedere material a unor criminali adevărați.

Noul hibrid de „teroriști criminali organizați” va fi probabil un grup de persoane care sponsorizează, sprijină și/sau participă activ la activități teroriste pentru a-și asigura interesele personale în efortul de a dobândi mai multă putere și bogăție. Prin urmare, rezultatul oricărei posibile fuziuni va fi crima organizată. Este necesar să examinăm cu atenție în ce măsură va fi confirmată această presupunere speculativă de evenimentele prezente și viitoare.

Referințe bibliografice

1. Abadinsky H. Organized Crime (Chicago, Nelson-Hall, 1990).
2. Wilkinson P. Political Terrorism (New York, Wiley, 1974).
3. Ehrenfeld R. Narco Terrorism (New York, Basic Books, 1990).
4. Schmid Alex P. The Links between Transnational Organized Crime and Terrorist Crimes. Transnational Organized Crime, vol. 2, No. 4 (1996).
5. Lyman Michael D. Potter G. Organized Crime (New York, Prentice Hall, 1997).
6. Laqueur W. The New Terrorism: Fanaticism and the Arms of Mass Destruction (London, Phoenix Press, 1999).
7. Schmid Alex P. Links Between Terrorist and Organized Crime Networks: Emerging Patterns and Trends (Milan, International Scientific and Professional Advisory Council, 2004).
8. Williams Ph. Savona E. U., eds., The United Nations and Transnational Organized Crime”, Transnational Organized Crime, vol. 1, 1995.
9. Williams Ph. Godson R. “Anticipating organized and transnational crime”, Crime, Law and Social Change, vol. 37, No. 4 (2002).
10. Schweitzer Glenn E. Super Terrorism: Assassins, Mobsters and Weapons of Mass Destruction (New York and London, Plenum Trade, 2002).
11. Makarenko T. Transnational Crime and its Evolving Links to Terrorism and Instability, Jane’s Intelligence Review, November 2001.
12. Makarenko T. The Ties that Bind: Uncovering the Relationship between Organized Crime and Terrorism, in H.G. van de Bunt, D. Siegel and D. Zaitch, eds., Global Organized Crime: Trends and Developments (The Hague, Kluwer Law International, 2003).
13. Europe’s Crime-Terror Nexus: Links between terrorist and organized crime groups in the European Union. Directorate General for Internal Policies Policy

- Department C: Citizens' Rights and Constitutional Affairs 2021 [online]. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjNmKy56OXoAhUNy4sKHbAdBpgQFnoECBEQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.europarl.europa.eu%2Fdocument%2Factivities%2Fcont%2F201211%2F20121127ATT56707%2F20121127ATT56707EN.pdf&usq=AOvVaw2RtuapOT2Xw400TI4a8QQY> Accesat la 16.12.2021.
14. Naylor R.T. Wages of Crime: Black Markets, Illegal Finance, and the Underworld Economy (Ithaca, New York, Cornell University Press, 2002).
  15. Gambetta D. The Sicilian Mafia: The Business of Private Protection (Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1993).
  16. Varese F. The Russian Mafia: Private Protection in a New Market Economy (Oxford, Oxford University Press, 2001).
  17. Volkov V. Violent Entrepreneurs: The Use of Force in the Making of Russian Capitalism (Ithaca, New York, Cornell University Press, 2002).
  18. Reuter P. Disorganized Crime: Illegal Markets and the Mafia (Cambridge, Massachusetts, Massachusetts Institute of Technology Press, 1983).
  19. Cronin I. Confronting Fear: A History of Terrorism (New York, Thunder's Mouth Press, 2002).
  20. Tishkov V. Roots of terror, unpublished manuscript (November 2002).
-

DESPRE AUTORI

Alexandru PARENIUC,
*doctor în drept, conferențiar universitar,
șef-adjunct al Direcției studii
și management al calității
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: alexandru.pareniuc@mai.gov.md*

Vasili BEDA,
*doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: vasili.beda@gmail.com*